

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: za godinu K 12. — Za pol godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donasanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštaraki trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Netrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

U eri koncentracije.

Povodom sastanka uprave stranke — čije zaključke donosimo na drugom mjestu — splitska „Sloboda“ iziče, da je u odboru stranke zaželjeno izmirenje pravaša, pa kaže da Skurić, koji se isprva bio zatajio, ulazi u klub, i da će on posredovati oko izmirenja. Nadozvujući na ovo i okolnost da je uprava odobrila obstrukciju u saboru, „Sloboda“ kliče: „Stojimo dakle pred jednom konsolidacijom pravaša. Sada se eto dakle svečano vraća i stranka prava na stare staze, odričući se zablude počinjenih polemikom, emancipacijom od tuđinskih upliva, pokušajima do „narodnog vieća“, osudjujvanjem procesa itd.“

Dakle prema „Slobodi“ pravaši se vraćaju na stare staze odričući se zablude itd. Što to znači?

Ništa i mnogo. Ništa obzirom na žalac koji je skriven u rečima gospode novoga kursa; mnogo ako se uzmu u obzir događaji zadnjih vremena u našoj domovini.

Onaj žalac o zabludama, o emancipaciji tuđinskih upliva danas vrijedi još samo za čuke ali ne za ljude, koje ne drže mnogo do riječi nego do čina; onaj žalac spjelske gospode demokrata samo je dokaz, kako ta gospoda još i danas misle, da bi prazne riječi mogle vrediti gdje čini posve protivno govore.

Dakle, dok se moglo misliti da gospoda novoga kursa, t. j. koalicija, naprednjaci, demokrati itd. žele i rade da se odpor narodni poveća proti tuđinskim uplivima, pravaši su u duhu svog programa bili pokušali nebi li im uspjele okupiti sve te stranke da zajednički rade za ujedinjenje hrvatskoga naroda. Pravaši su za taj svoj korak izabrali i zgodan čas, kakav teško da se više vidi; i nemo, nego su i pošli do skrajnjih mogućih granica prema svim žiljivima koji obitavaju hrvatske zemlje samo da isti uzrade za jedinstvo hrvatske države u slozi i sporazumu sa većinom naroda.

Ali od nastojanja pravaši nije bilo ništa, a to s jedinstavnog razloga što su gospoda od koalicije, novoga kursa, naprednjaštva itd. bojala se zamjeriti tuđinskim uplivima i što je njima navlašteno dodijala rdnja za hrvatsku političku misao, ili bolje što je većina gospode novoga kursa zadvojena posve drugom političkom misli, pa je voljela i poniziti se i osramotiti se nego raditi za hrvatsvo.

I govornio bistro. Dok je bilo nade da bi misao protuhrvatska mogla slaviti slavje u našim zemljama dotle je kod gospode novoga kursa bilo žilavog rada, ali čim su one nade pale, popustila je žilavost i nastupilo je najgnusnije i najsrmatnije plazenje.

Makarska i Primorje.

Napisao Nikola Alačević.

XIX. Zasluzni i slavni muževi — Zaključak.

Nadam se brzo dobiti i vrijednog bibliotekara u osobi našeg vrlom domoćera, jer biblioteka bez vješta bibliotekara nemože dičnoj svrsi odgovarati, i tako će se pospješiti i pitanje gradnje. I još je neke druge zaklade u korist učenika ostavio.

Makarska je dala Josipa Alačevića, savjetnika kod prizivnog sudišta u Zadru, vrlo radnog i zaslužnog spisatelja dalmatinske povjesti i dalm. arkeologije. On ujedno sa pok. profesorom, a kasnije nadzornikom srednjih škola sa Mihovinom Glavinčevićem, kad oba bijahu u Splitu, bili osnivači i uredjivali stručni list „Bollettino Archeologico“, koji sad uredjuje vrlo arkeolog Mons. Fr. Bulić. Kasnije je Alačević u Zadru za više godina uredjivao „Il Tabulario“. Umro je u Zadru g. 1904., a Glavinčić koju godinu prije. Obja za domaću povjest i domaću arkeologiju vrlo zaslužni muževi.

U Zaostrogu rodio se je Fra Ivan Despot, njezni i poetini pjesnik, koji je žalbože u ranoj mladosti od 35 godina u Splitu g. 1885. umro, te mu je u Zaostrog preneseno njegovo tielo i pred manastirskom crkvom svečano ukopano.

Eno u Banovini tih velikih patriota gdje padaju na trbuhe pred Kluenom, Tomašićem, Roraueom, Chavrakom i drugovima.

A tko je Klauen, Chavrak, Roraue, Šilović, Kriškorić itd. koje koalicija mora uskrisivati? To je svakomu poznato, a mi kažemo samo ovo: svi tuđinski slugi se udružuju danas proti hrvatskoj misli, samo za to da hrvatski narod žive kao do sada razdvojen, slab i nemoćan da što za sebe uradi, ne bi li nadošlo vrijeme kad će ga nestati da ustupi mjesto današnjim svojim najbližim prijateljima.

Et o tom sastaji politika stanovite gospode, pa kad pravaši koncentriraju svoje sile, to oni nastavljaju svoj rad emancipacije narodne politike od tuđinskih upliva i zalažu se za skupni rad svih hrvatskih stranaka. Te kad u našim zemljama ima svih mogućih stranaka koje sliede sve moguće tuđinske uplive, zašto baš stranka hrvatskoga prava ne bi radila da se u Hrvatskoj sliedi samo hrvatske uplive?

Stranka prava se drži kao uvijek dosljednog rada, pa i uprava stranke prava u Dalmaciji kad je zaželila slogu svih pravaša dokazala je da joj je do stvari a ne osoba i osobnih natezanja.

Očito je danas da za Hrvatsku, njezino ujedinjenje i slobodu rade samo razne frakcije stranke prava, koje su izvan dodira koalicije i svih mogućih stranaka novoga kursa, pa kad je tako, nužno je da se sve te frakcije stranke prava približe i ujedine, da tako budu sačinile moćnu stranku koja bi mogla preuzeti u svoje ruke sve javne posle naše domovine.

Sada po prilici splitska „Sloboda“ može znati za čim ide koncentracija za koju se u istinu izjavila uprava naše stranke, bez da je na to bila prisiljena, barem u Dalmaciji ne, jer dubrovački zastupnik se nije prijavio nego je odmah kad je bio izabran, pače i prije izbora, najavio pristup u klub stranke prava.

Koncentracija pravaša ide za čim se išlo i prije, biva za jednog jedinstvenom strankom širom svih hrvatskih zemalja koja će sve svoje sile založiti u obrani hrvatskih prava i u izvođenje jedinstva domovine naše.

Temelj na kojem će se ta koncentracija obaviti, jasan je i poznat, te se i po sebi nameće svakomu koji shvaća da Hrvatskejne može biti bez Hrvata i hrvatske političke misli. Mi smo vidili da za Hrvatsku neće raditi nego Hrvati, pa zato ćemo nastojati, da se Hrvati i okupe u moćnu stranku, koja će se moći nametnuti i prevladati sve ostale.

Stranka prava je hrvatska državotvorna stranka i prema tomu mora poduzimati sve što državu hrvatsku može uspostaviti, a neka bude uvjerenja gospoda oke „Slobode“, da će u tom stranka prava, podučena djelovanjem razne go-

spode u Banovini, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, držati se produke primljena.

Jer što mi vidimo u svim tim zemljama? Da se sve što je proti političkoj misli hrvatskoj i ako je razdijeljeno u razne labore, poduno slaže, brani, i zajednički radi. Prema tom laboru protuhrvatskom treba da se stvori drugi veći i moćniji, koji će okupljati sve što je za političku misao hrvatsku. I ovaj hrvatski element politički i ako bude razdijeljen u razne labore, valja da se podpuno slaže, brani i zajednički radi. I to će učiniti taman ona koncentracija pravaša, o kojoj govori „Sloboda“.

Kako ona vidi, njezin žalac koji je nam namijenjen nas ni najmanje ne smeta. A razumijemo je kad uzimlje u obranu držanje „hrvatske stranke“, eventualni pristup dubrovnica u tu stranku, pa i svoje „stanovište promatraoca“.

Mi smo također dosta toga promatrali i razumjeli još odavna sve što se danas događa u zemljama hrvatskoga naroda.

Uvjereni smo da će lekcija, koja je bila dana Hrvatima ovih zadnjih godina dovesti ih do triznog razmišljanja i da neće ostati bez dobrih posljedica na koncentraciju pravaške, te danas jedine hrvatske stranke.

Šibenik, 13. travnja.

Iz stranke. U nedjelju dne 10. o. mj. uprava stranke prava držala je svoju sjednicu u Spljetu. Članovi uprave su se brojno odzvali, a zapričeni su se brojavo izpričali. Također i novoizabrani zastupnik Skurić je svoju odusnutost izpričao slijedećim brojavom:

„Žalim da radi bolesti nisam prisustvovati sjednici. Pozdravljam upravu i u duhu se slažem s vama. Odobravam pokoravajući se svakom vašem zaljučku, uvjeren da je za korist Hrvatske. Želim najbolji uspjeh. Živio dični predsjednik, nek živi čitela uprava naše stranke na spas Hrvatske, na korist naroda.“

Gospodinu je zastupniku odgovoreno: „Srdačno odpozdravljam, uzimljući na ugodno znanje vaše današnje pristajanje i onomadnu otačbeničku izjavu o slozi svih pravaša, jer ista odgovarala željam svih nas“.

Uprava je uzela za tim u prefes svu nutarnja pitanja stranke, te ih u potpunosti sporazumu riešila. Odredilo se potrebito i za ovogodišnju glavnu skupštinu stranke, koja će se držati u kolovozu.

Olede rada zastupnika stranke prava u zadnjem saborskom zasjedanju izražava se svim zastupnicim podpuno i jednodušio povjerenje, te se njihov rad odobrava.

Uprava također odobrava rad svojih zastupnika na carevinskom vieću i od njih očekiva najodlučniju akciju proti naumljenom porezu na vino.

Političke vijesti.

Austro-Ugarska i Srbija. „Novoje Vremja“ priobčuje interview sa jednim diplomatom, koji se o odnosima između Austro-Ugarske i Srbije ovako izrazilo: Posle aneksije Bosne i Hercegovine dašto da su bili odnosi između Beča i Beograda vanredno hladni, Usled korektnog držanja austro-ugarske diplomacije i držanja srbiske diplomacije odnosi su od svoje oštirine mnogo izgubili. Austro-ugarska diplomacija naprezala se, da dodje što prije u dobre odnose sa Srbijom i u posljednje vrijeme postignuti su uspješni rezultati u tom pogledu. Doskora će između Austro-Ugarske i Srbije biti sklopljen trgovinski ugovor i njihov uzajamni odnos će se i opet poboljšati.

Fuzija čeških državopravnih stranaka. Iz Praga se javlja: Ima duže vremena, da se radi o fuziji narodne socijalne i češke radikalne stranke. Sad su ti pregovori toliko napredovali, da će se još ovoga mjeseca moći provesti fuzija.

Bosanski izbori. Konačno je ustanovljeno, da će se izbori za bosanski sabor obaviti između 18. i 28. lipnja. Prvog dana biraju ladanjske kurije 34 zastupnika, a slijedećih dana biraju gradske kurije 20 zastupnika, te konačno velepozreznici i inteligencija 13 zastupnika. Izbori će se završiti dne 28. lipnja izborom zastupnika muslimanskog veposedaja, koji izlaže 5 zastupnika.

Taljani neće izmirenje u Istri. Uzoholili su se prijateljstvom, koje su im pokazali Niemci pri pitanju taljanskog sveučilišta, pak misle da su na konju i ne da im se više dogovarat s našim zastupnicim, kako bi se u Istri uredilo razne stvari, da po mogućnosti bude obim narodima prava. Pretrašilo ih je još nešto. Govori se, da su učinili ispodvrušij; kakva bi se prikazala Istra, kad bi se razdijel obćine na taljanske i slovenske. Pak im je zemljovid izasao ružno, jer da bi im ostala samo puceta (botuni) a haljina bila bi skoro sva hrvatska!

Uredjenje bugarsko-turske granice. Posebna komisija sastojela od 15 bugarskih i 15 turskih izaslanika započela je svoj rad oko konačnoga uredjenja bugarsko-turske granice. Kako se doznaje, granica bi se imala regulirati prema sporazumu, koji je utanačen između bugarske i otomanske vlade prigodom zadnjega boravka cara Ferdinandu u Carigradu. Prema tome sporazumu imala bi Bugarska dobiti oko 20 sela, u kojima obitavaju Bugari, dok bi Turska za to dobila koncesije gledje Turaka, koji žive u Bugarskoj.

Buna u Albaniji. Albanasi neće da plaćaju porez i provode se nekim reformama, te je nastala buna. Izmjeđu turskih četa i pobunjenih Albanasa došlo je opetovano do krvavih okr-

u moralni, narodni i ekonomički nazadak baci vilovitu jednom slavno Primorje. Mjesto da primorac troši svoje sile u jednoj bratskoj borbi, nek se posveti njegovom moralnom i ekonomičkom napredku, da ovaj naš ubavi kraj procvate u svemu što je Bogu i narodu milo i drago, da bude talina vraga iz bok drugih hrvatskih krajina. Bože daj, da ove moje skromne i čedne želje i molbe našu odjeka u svim poštenim i rodoljubnim srcima!

Izlet na Biokovo. — Dodatak.

Kako u početku ovih članaka rekoħ, da Makarska leži na podnožju veličanstvenog Biokova, koji svojim impozantnošću, inostrancu koji parobrodom u liku našu dolazi, a osobito prvim putem, Biokovo mu učini najveći utisak, s toga je zaslužno da baveći se Makarskom i njezinim Primorjem, nešto napomenem o našem divu. Biokovski gorski lanac proteže se od rieke Cetine sve do bizu neretvanskog ušća, a od mora do Imotskog i do hercegovačke medje u dužini do 196 km. On se diže na 3 stepenice povrħ Makarske. Prva jest na visini od 1400 metara, druga od 1600 met., a treća stepenica od 1762 met. u visini naimje Sv. Juraj. Od Vošća 1400 met. povrħ

bližnjeg sela Makra; od njega se prostire krasan vidik na susjedne otoke Brač, Hvar, Vis, Korčula itd., kao na južni dio Dalmacije, a Makarska ostaje izpod njega i do njega nije teško doći, seljani u malo sati su gori. Od sv. Jurja pak se uživa prekrasan vidik, da teško perom opisati i svaki koji je gori bio, sasvim zadovoljan i užičen povratu se natrag. Ali, da se gori podje, treba to poći kod najveće ljete vrućine, u mjesecu srpnju ili kolovozu, jer gori su noći studene, da treba dobro se obno pokriti i u doba kad zrak sasvim čist i nebo vedro i u jutro rano naći se gori prije izlaska sunca, koje ljeto oko 4 sata izlazi, da se prekrasnog i velebnog prizora nauživša. Od Sv. Jurja svu Dalmaciju, od jednog do drugog kraja vidiš, pak Bosnu i Hercegovinu, sve otioče našeg sinjeg mora, s izbočne južne strane vidik se prostire sve do Cregreog i do arbanaskih gora.

Durbinom opažaju se obale taljanske i gorje povrħ Jakina u Italiji. Na tomu golom vrhuncu nahodi se mala i nevoljna kapelica u suhozidini, posvećena sv. Jurju, zaštitniku Slavena. Na njegov dan, naimje na 31. kolovoza puno se naroda gori iz obližnjih sela sakupi, kao iz Zagvođa, Grabovca, Župe, Raščana i t. d. je do 1000 osoba nadje se na okupu da slušaju svetu misu, ili da zavjet izvrše, a tım se prigodom

šaja. Arbanasi su otvorili topovsku vatru protiv vojske. Zauzeli su svrgnute kosovski valje i velikog vezira. U Portinim krugovima vlada velika uzbuđenost radi bune u Arbaniji, jer se je ovaj put posve promijenilo držanje Arbanasa. Dosta su Arbanasi uvijek izicali vjernost prema sultanu i dali se usukatati zlatom, dok se ovaj put groze, budu li poraženi, da će izvršiti u Albaniji austro-ugarsku zastavu i pozvati monarhiju, da im pritekne u pomoć protiv Turske. Arbanaski članovi komore sastali su se na večer, u kojem su zaključili prosvjedovati radi silovitih mjera, što ih je vlada poduzela protiv Arbanasa. Buna u Albaniji sve više preotimlje mah. Buntovnici imaju svoja glavna siela u Prizrenu i u Prištini, te razpolazu s četama od 15.000 momaka. Nad cijelom sjevernom Albanijom proglašeno je ratno stanje.

Zakonodavno uređenje izseljivanja. Do danas, kako se zna, nije se u Austriji provela zakonodavna uredba izseljivanja. Jer, ta struka, koja bi morala učiti u djelatnost ministarstva trgovine, pridijeljena je naprotiv ministarstvu unutarnjih poslova u Beču. Ministarstvo unutarnjih poslova posmatra i izpituje tu struku sa stanovništa zdravstvene politike i sjegurnosnog gladišta. Ni, dosljedno, izseljenička struka morala bi biti predmetom proučavanja sa strane trgovinskog ministarstva. Tome nepodnostojno stanje morat će se učiniti jednom kraj. Morat će se ustanoviti međuminstarsko povjerenstvo za izseljivanje, koje će se sastajati od časa do časa. Mjerodavni krugovi u Beču ipak misle, da će se postići rješenje zadatke glede ponarodjenja izseljeničkog pitanja. Jer slična povjerenstva vada su se pokazala nedostatnim. K tom povjerenstvu pripadali bi zastupnici ministarstva trgovine, željeznica i unutarnjih poslova.

Ustav u Kitaju. Odbor, koji je postavljeno da izradi Kitajcu osnovu ustava dobio je od vlade instrukciju, da svoje radove pospeši i da u roku od 3 mjeseca predloži gotove svoje radnje. Ova instrukcija dovodi se u vezu sa mnogim molbama kitajskih korporacija i privatnih osoba za zavedenje ustava.

Ribarski Savez u Spljetu.

O ribarskom Savezu u Spljetu tiskao je „Gospodarski Vjestnik“ članak, koji ovdje donosimo mal da ne u cjelini, i ako se s njim u svemu ne slažemo. Donosimo ga radi važnosti pitanja, nek se čuju razna mišljenja, ne bi li samoj stvari bilo od što veće koristi. Članak glasi:

„Svaki poduhvat, svaka akcija, koja ide za tim, da podigne ekonomsko, gospodarsko blagostanje našeg seljaka, na kojeg zanimanja, i kojemu je cilj, da ga pomoću jake i solidne organizacije udruži u veliko stалеčko tijelo, kojemu bi omogućeno bilo, da uspješno zastupa i brani interese svojih članova i promiče njihovo napredovanje, mora da kod svakog dobriješćeg patriote naiđe na priznanje i odobravanje.

Baš s toga razloga mi smo s veseljem primili viest o ustrojenju „Ribarskog Saveza“ u Spljetu. To nam je bilo dokazom, da je smisao za stалеčko udruženje kod nas u Dalmaciji konačno uhvatio kakva takva korijena i da su ljudi ipak jednom dokučili sve koristi, koje dobra i srednja organizacija može da donese svojim stališima bez razlike. Korak gospode, koja sjede u predsjedništvu i odboru „Ribarskog Saveza“, još jednim nam je prilogom gornjoj našoj tvrdnji. Mi smo uvjereni, da je u gospodu, pri osnivanju „Ribarskog Saveza“, vodila samo najplemenitija namjera, da

nešto poduzmu, da nešto pokrenu, što bi pojačalo našeg ribara maklo sa onog vrlo malo plodonosnog načina, kojim on iscrpljuje ogromno blago, koje se krije u dubinama našeg modrog Jadrana. I — čast im za to!

Kad sam pri ovom, neka mi se dozvoli, da otvorim malu zaporku i nabacim par obćenitih misli o akcijama oko udruženja, koje su se kod nas — recimo tako — razmahale.

Narodna bieda i ekonomsko propadanje širih, a i viših slojeva u zemlji prošlo je svakoga uvjerenjem, da se mora nešto poduzeti, nešto početi, čim bi se ovoj nesreći doskočilo. I preko noći, kao čudom, stadoše nicali razne zadruge, blažagne i savezi. Sve je to išlo punom parom, nekom izatkutom nervoznošću, hijelo se je u jedan mah nadoknaditi sve ono, što se je kroz toliko vremena propustilo i zamenarilo. Dakako, da ovaj rad „na vrat na nos“ nije mogao, ni uz najbolju volju, da bude podpuno sredjen. Jer: u prvom redu pojam o zadrugarstvu je kod nas bio skoro nov i neokušan, dakle za našeg konservativnog seljaka nepovjerljiva novotarija, s druge strane nije kod nas bilo dovoljno sila, koje su imale bar najnužniju stručnu spremu, koju ovakova poduzeća zahtijevaju, a konačno i kredit nije se mogao naći u samoj zemlji, nego ga je trebalo naći izvan vani. S ovih razloga mnogo toga, što se je dosad uz najbolju nakanu poduzelo, bilo je građeno na klimavim temeljima, a i građevni materijal — da se figurativno izrazim — nije bio pri izboru najbolje vrste te nije niti spojen bio osobito solidno. Tako imamo u zemlji mnogo ustanova sa zvučnim i privlačivim imenima, sa obilnim i obširnim programima, ali na žalost iste ne davaju onog ploda, koji su obećavale, a kojemu se je i javnost nadala. Ne krivimo mi radi toga nikoga i priznajemo svakomu dobru volju. U najgorem slučaju mogli bismo radi neuspjeha obuzeti naše zaostajanje u spremi i naš, više puta, neumjereni južnjački temperament, koji se temelji na preveć jakom osjećaju individualizma.

I evo: „Ribarski Savez“ u Spljetu čini nam se, da je jedno čedo ovih naših prilika i dobre volje, ali bez upućenosti, bez poznavanja stvari. Neka nas gospoda oko „Ribarskog Saveza“ ne shvate krivo, jer im mi ništa ne prebacujemo. Na lamentirano protiv osoba, čija se pobuda i želja, da nešto učine na uhar našeg ribara, mora bezuvjetno povaljati; ali, služeći se pravom javne kritike, kojoj je svaki javni poduhvat podvrgnut, mi ćemo dvie tri progovoriti ob ovoj novoj ustanovi. I nas, kritikujući, vodi ista misao, koja i osnivače „Ribarskog Saveza“, da najme i svoj kamečički doprinesemo u radu za narod, a ako se mi ne budemo složili sa ustrojenjem „Ribarskog Saveza“, kakav je danas osnovan, te neće biti znak, da mi osnivačima „Ribarskog Saveza“ dovikujemo: crnciffige! Nas vodi glavna misao, da, jednom kad se je smisao za zadrugarstvo kod nas makar koliko udomio, realizovanje istog provadjamo onako, kako ne će zapeti o prvu slamku, o koju se zadre.

Da predjemo na stvar. Koliko je god povalnja i zdrava ideja organizacije ribarskog stалеža, opet ova se mora tako provesti, da uspije, da se oživotvori kao fiktivna djelujuća organizacija, koja će moći odgovoriti cilju, koji je sebi odredila. Da se to zbude, ovakova organizacija mora biti temeljena na jakoj financijalnoj podlozi, koja je izključivi i neobilazivi preduvjet ovakovom poslu. Osim toga, na čelu takove akcije mora da su ljudi opskrbljeni obširnim stručnim znanjem i

nekom velobrdjanina, a sutra dan, do Zdrave Marije u večer opet ovdje, te sasvim radostan o svom izletu, a osobito da je sakupio puno i riedkih biljaka i riedkih leptira. Bio je obćeo, ako mu Bog daće zdravlje opet do godine se povratiti, ali ga više nismo vidjeli. Hrvatski je dobro govorio, premda je bio tirolac. Naš pres. biskup Carić, preklani na koncu kolovoza i on se je gori popeo u biskupski pohod, da pohajda i u vjeri utvrdi one osobe, koje gori za pašu idju i više mjeseci borave, da ih pohadi. S njim je pošao i tadašnji poglavar g. Gjupanović, šum. povjerenik Jenčić, prof. spljetske realke D. Mangler i ovađnji učitelj Fabio. Na dan sv. Jurja, kad mnogo naroda gore bude, pres. biskup rekao je sv. misu u nevoljnoj kapelici, a pred njom narodu je držao lepi govor. On je doista prvi biskup, koji se gori popeo i sv. misu rekao. Učitelj Fabio donio je fotograf, sprave i razne fotograf. dosta uspjele izvadilo, među ostalim i od te siromašne i trošne kapelice, koju treba razoriti i novu pristojnu sagraditi, a priloge neće biti težko sakupiti, ali treba, da koji od bližnjih župnika odlučno se zauzme, a doista i kod Boga i narodu zaslužno djelo bi učinio. Naša povorka, u oču sv. Jurja po podne s tučepске strane se uputila, večerala i prenoćila na Ladjanima, u drvenoj

šum. kući poyrh Tučepa, a u jutro rano na sv. Juraj, doista da je taj komad dosta težak, pošto puta neima, a strana vrlo strmenita. Povratili se sa protivne strane, preko Velikog brda, užinali u šum. kući, a u večer svi zdravi ovdje.

Tko naravskih i veličajnih prizora hoće da se nauži, nek ljeti amo dodje i na sv. Juraj se popne, doista se pokajati neće. Ali da turisti amo se primame, da bi isti mogao biti mali izvor dobiti za naš grad, trebalo bi da pokrajinska vlada obitalom svotom pripomogne, da se potrebiti put od Ladjana prokri do vrhunca, a i naša obćina svojim nevelikim novčanim sredstvima nešto pripomogne, da se isti izvede, pa bi doista mnogo putnici sa svih strana i to svake godine amgi ljeti navrili, da se prekrasnog prizora nazivaju. Svršit ću riečima vrlorg profesora Koblara, koji je preklani u prisustvu odličnih osoba o Biokovu znamenite rieči rekao i povalno se izrazio, a on koji malne sve znamenite europske gore pohodio, je za dugi niz godina, da divni i različiti prizori kopna, mora i njezinog romantičkog otočja što se iz sv. Jurja vide, da ni na Alpam nemože slična pružiti.

praksom. K tomu jedan Savez, ma koje vrsti, prije nego li se ulemelji, mora da ima gotovo i spravne te uređene članice, koja će istom pristupiti. Jer ne može biti lanca, dok nema gotovih viltica, koje se moraju međusobno vezati. Ova svojstva i ove uvjete mora da imade sličan Savez. Kada bismo htjeli „Ribarskom Savezu“ u fjetu dlaku tražiti, mogli bismo kod njega naći, i osim ovih glavnih, još druge nedostatke, sporedne naravi, koji bi prvim pravili odgovarajući „pendant“. No to bi nas zavelo preveć daleko, a i onako su neke novine o tom već govorile; s toga ćemo se ograničiti, da iznesemo neke naše misli, koje neka budu primljene s onakvom iskrenošću i bez animoznosti, kako ih mi na ovom mjestu donosimo.

U prvom redu „Ribarski Savez“, koji se je ustrojio, postavio se je na zračnoj bazi. Mjesto da mu bude svrha „svezati“ ono što postoji, rek' bi, da mu mora biti naprečca zadaća, da ribvske zadruge stvara, e da tako „Savez“ bude zbilja — savez. Po ovom je jasno i logično, da se ne ustraja „Savez“, da uzomgu bolje cvjetati i obstojati zadruge, nego da se tek naknadno imaju ustrojiti zadruge, e da „Savez“ bude imao razlog obstanka.

U Spljetu najme imade najmanje smisla, da postoji takav „Savez“, kad u tom kotaru i bližem mu okolišu nema, ako se ne varam, ni jedne zadruge ribarske. Uobće Dalmaciji je više nego širomašna zadrugama ovakove vrsti, jer samo u zadarskom kotaru ima nešto oko 14 ribarskih zadruga, dočim u ostaloj Dalmaciji ni polovica tog broja. Da su gospoda u Spljetu sasna ozbiljno misliła na udruženje rbara, onda su imala zasukati rukave i latiti se oko ustrojenja mjestnih takovih zadruga.

U drugom redu primieliti nam je, da „Ribarski Savez“, kao takav mora imati svoj uder, svoje osobe je koje mora da je dosta brojno, a uz to i stručno naobraženo, eđa uzmogne bditi nad članicama, njima upravljati i davati im upute. Da se do toga dodje, treba razlagati sa financijalnim sredstvima, čija visina ne biva baš indifferentna. A naprotiv „Ribarski Savez“ nam ne veli ništa o tom, kako će on smoci nužnu svotu i za sam početak, a kamo li za nastavak, jer nije ozbiljno govorilo, da bi on sredstva namaknuo iz upisnina i zadrudnih diełova, koji bi mogli donieti skromnu svoticu, kojom bi se moglo platiti tek dva niža činovnika. A ovakav „Savez“ mora razpolagati sa silama, a ove moraju biti za svoj rad, nagradjene dolično. Vlade ne podpore, kao što je već s jedne strane rečeno, mogu biti samo eventualni prihodi, na koje se jedno solidno poduzeće ne smije oslanjati. A kad ne može biti govora ni o pokriću elementarnih i neizbježnih troškova, onda se ne smije ni pomišljati na nabavu vjerseje članicama. To je „a limine“ izključeno. Jer iko će u tako nesiguran posao uložiti ogromnu kapital, budući da prama današnjem ustrojenju kredina sposobnost svih postojećih kod nas ribarskih zadruga ne prekoračuje iznos od K 40.000, te po tome nastaje pitanje, kako će „Savez“ moći financirati svoje članice?

Financijalne poteškoće zasjecaju u još jedno pitanje, i to ne jedno od manje važnih. Od ono malo ribarskih zadruga, kojih u Dalmaciji ima, neke su već vezane vjersejom: ili uz Zadrugi Savez“ u Spljetu ili uz ljubljansku „Zvezu“. Kako je logično, ove bi zadruge imale pristupiti u novo ustrojeno „Ribarski Savez“, jer bi čudno, ako ne i smišeno izgledalo, da i od tako malo ribarskih zadruga, neke čak i ne pristupe „Ribarskom Savezu“. Ali da se to zbude, morao bi „Ribarski Savez“ iz svoje bla-

gaje — koja za sad ne broji ništa — izbojiti tim zadrugama oble svote, da se uzomgu financiarno otkupiti od „Saveza“ i od „Zveze“. A to ne može, s jednostaveog razloga — što nema!

Gospoda pokretači „Ribarskog Saveza“ bili su dakle vrlo loši financiari. Oduševljenje ne stvara lako novac, jer ovaj spada u onaj krug, gdje osjećaj ima najmanjeg udjela.

Moramo da sad predjemo na vrlo delikatno polje. Teško nam je, jer znamo, da nije najugodnije, kada se nekomu reče, da se je upriio u neki posao, u koji se ne razumije. No interes same stvari, o kojoj se radi, zahtijeva iskrenošć, pak ćemo i mi po onoj: na ljetu — rano ljetu travu. Uz najbolju volju, čitajući imena ove častne gospode, koja sačinjavaju predsjedništvo i odbor „Ribarskog Saveza“ — po imenu i ako ne djelu: „Saveza“ — nismo mogli naći na jedno, koje bi nam jamčilo za stručnu stranu podhvata. Veše manje poznado sve osobe, koje se bave narodnim gospodarstvom u pojedinoj grani, ali u popisu ovih nismo mogli naći na ime nijednog od častne gospode, koja su na čelu novoustrojenog „Ribarskog Saveza“. Po tomu, tko računa s činjenicam, a ne samo s dobrom voljom, ne može, da s najvećim povjerenjem popratu ovu pojavu. Tu ovoj takvi stavljamo — točku, jer ne bi htjeli, da nas tko krivo shvati.

Prije nego zaključim i ovo nekoliko refleksija završim, budi mi dozvoljeno još nešto pripomenuti.

„Ribarski Savez“ je svakako jedna ustanova, koja je pretekla svoje vrijeme i koja ne može biti dugovječna. No prije ili kasnije, naša zemlja, koja je dobrom diełom primorska, mora stvoriti neke vrste središnje organizacije svih ribara. Da se to olakša, da se taj čas pospeši, poraditi nam je oko ustrojenja samih mjestnih zadruga te i regionalnih ribarskih zadrudnih saveza. Kad ovi budu postojali, te se liepo razvili i uspješno djelovali, onda će se moći govoriti o jednom pokrajinskom savezu ili bolje, o jednom ribarskom društvu za Dalmaciju. Takovi regionalni savezi mogli bi se ustrojiti u onim mjestima, koji se izteču kao centri Dalmacije, dakle od prilike: u Zadru, Šibeniku, Spljetu, Korčulu, Dubrovniku i slično. Ova mjesta posjeduju preduvjet napredku ribarskih udruženja, name: parobrodarske veze, koje omogućuju, da se riba, u našim vodama ulovljena, iznese na velika tržišta.

Po onome, kako sam upućen sa uvažene strane, Gospodarsko Vieće kani kao primjer i početak ovih regionalnih saveza, poraditi oko toga, da sličan uobrazi u Zadru. U njemu je 14 ribarskih zadruga, dakle broj prilican, kao početak. U tu svrhu će Gospodarsko Vieće sazvati na dogovor sve ribarske zadruge kotara, ne bi li se do ostvarenja ove liepe namisli došlo. Ribari zadarskog kotara već su s veseljem primili ovaj glas, jer po dosadašnjem djelovanju vieća sigurni su, da ne će biti angažirani u kakav nepromišljeni poduhvat.

Dopisi.

Makarska.

Dr. Lovre Pavlović. U večer dneva 9. t. m. oko 9 sati od kapi na srcu iznenadno umrie naš vriedni građanin odlični odvjetnik i otac mnogobrojne obitelji g. Lovre Pavlović u 62. godini svoga života. Ta grozna i nenadana viest svakoga makarancina, kao i inostranca od dulje ovdje nastanjena, upravo porazila i učinila najdublji i neopisivi dojam i kao grom iz vedra neba osinula mnogobrojne njegove prijatelje i štovatelje. Svak žali njegovu smrt, a osobito njegova nevoljna obitelj, koja sada u najvećoj potrebi ostaje bez svoje glave i svoga starješine. Dr. Pavlović kao odvjetnik bio je na diktu svoga stališa i poradi njegove riedke procnivosti i oštroumnosti, može se ga ubrojiti između prve odvjetnike u Dalmaciji. Po čuvstvima, a osobito u svojoj mladosti, vruće prijatelj srbskog stranci u Dalmaciji. U početku ustanovljenja „Srbskog Glasna“ bijaše mu jedan od glavnijih i vriednih suradnika. Pokojni Pavlović osobito radi zapreite i pripadnosti Bosne i našeg Primorja bijaše s njime u oštroj polemici, ali je Savlović uvijek u vjeste štovao vrline i sposobnosti našeg primorskog prvaka. Bijaše jednako, nazad 20 i više godina radi njegovih riedkih vrlina, učestnosti i govorničke vještine odabran sa strane birača kniskog kotara i zastupnikom na saboru u Zadru, ali kako nikad nije hlepio za javnim častima, tako u sabor nikad nije stupio i malo zatim zahvalio se svojim riečima. Aktivnom politikom, osobito u zadnjim godinama, nikad se nije htio baviti, ali ipak je marljivo pratio politički pokret. Prama našoj stranici bio je nakon, pošto je razabrao, da pravaška stranka nesebično i požitvovno radi za

cjelokupnost i slobodu hrvatskog naroda, te je priznao pravednost naših zahtjeva i našeg načela, i poštuju pravaški patriotički rad. Od preko 30 godina bijaše i obćinskim viećnikom. Javnim poslovima malo se bavio, jer puno bijaše zaposlen odvjeljničkim radnjama. Svoje prosto vrijeme posvećivao je nauci i književnosti, tako da bijaše vrlo načitan i naobražen i možemo reći, jedau od najnaobraženijih osoba u našem gradu. Ostavlja za sobom sina dr. Špira, sad sudca, obskrbljena i kćerku udatu za profesora Mangjera u Splitu, ostalu djecu svu neobskrbljenu, od kojih četiri su na nauci, a tri u Splitu, a jednoga na sveučilištu u Beču.

Opuzen.

Primamo i u ime kronike donosimo: Prošle godine kad su se prigodom vladareva Jubileja dielila razna odlikovanja, Njegovo Veličanstvo, premilostivo se je udostojilo odlikovati prezlaslužnog dekanskog župnika Don Mihovita Staničića zlatnim krtom s krunom za zasluge. Sva je Neretva riedkim veseljem proslavila to visoko odlikovanje, jer, svak je bio uvjeren da je naš bivši župnik Don Miće zaisto i zaslužio previšnje odlikovanje neumorno radeći za vjeru i domovinu.

Miho Oman pk Mihe, bivši obćinski načelnik, vitez reda Franje Josipa I., javno i pred više osoba, u više navrata, izrazio se je uvriedljivo prema Don Mići radi tog odlikovanja, jer da je na sramotnu cieie Neretve.

Radi te uvriede tužil su Oman na Državno Odvjetništvo. U prijavi nvršteno 12 svjedoka. Svojedobno potanko će biti izvješteni o ovoj stvari, a osobito o žrtvici iste.

Prvic-Šepurine.

Ima ljudi take zle sreće, koji troše bave ikakve naše svoje sile da otrešu sa sebe onaj dojam, što ga je o njima svet stekao, te hoće da pred javnim mnenjem postanu posve drukčiji nego što jesu. Oni su žigosani i zabačeni, svak ih poznaje da su sebični, neplodni, nemoćni i naduti. Ne možemo pomisliti, kako im tko može povjerovati, kad u javnost hoće da turu ono, što im ide u račun. Tako je od takove strane potekla brzajavna tužba kroz novine, da školska vlast ide za tu, da „ponovno otvori u našem selu školu u starim neodgovarajućim nezdramim prostorijama“. — Dvije su godine, da je preko 150 muške naše djece bez blagodat škole. Poznato nam je, da koll školske vlasti toli pet dični zastupnik Dr. Dulbičić nastoje iz natih žila, da se opet otvori škola u zapuštenom našem mjestu. Škola nam je doduse bila zatvorena, ali najviše za to, što je vlastnik II. razreda dao odmak najma i što pojmešće I. razreda nije imalo zahoda. Sada se ide za tim, da se svemu tome doskoči. Težkim žrtvama selo je kupilo nazad godina prostrano zemljište za gradnju škole kuće. Za podignuće naročite zgrade hoće se velika troška, a kako nas je filoksera ubila i kako smo do gra zaduženi, tako sada možemo jedva glavne svoje potrebe da namirimo. Na gradnju kuće za sada ni misliti. To je uzrok što pitanje o gradnji nove kuće nije još riješeno. Mi smo seljani spravni kroz dvie—tri godine podignuti kuću za školu, ali ne možemo pregoriti, da nam djeca i dottle ostanu bez blagodat pučke naobrazbe, pa preporučujemo c. k. pokrajniskom škol. vieću da uvaži naše pravdne želje i odredi sve, što je potrebno, da se provizorno unajme prvnašnje prostorije, jednom kad smo uspjeli da vlastnika pomješca za II. razred sklonimo, da ga opet za školu unajmi i kad smo se poskrbili za uređenje zahoda. Nama je do djece, do njihove pouke i uzgoja i za to ćemo svaku žrtvu podneti.

Učitelj u Imotskom. Obzirom na to da drugi učitelj kod ove dvorazredne učione, zbog stalne plate, tri oskudicu u pogledu ekonomsko-financijsnom, obćinski je vode odlučilo da mu se iz obćinske blagajne priteče u pomoć sa kruna 300 na godinu, te se na to upozoruju oni koji bi voljni bili natjecati se na rečeno mjesto, o kojemu natjecajni oglas od 1. ožujka 1910. br. 288 u Objavitelju dalmatinskom br. 21 ove godine.

Is grada i okolice.

144 Vodičana pod Bachovom patentom. Svojedobno javismo, kako su talijanski Zlarina, odobravanjem svog podestata Simeona Marina izazivali vodičku mladost, jer je ova pjevala hrvatske rodoljubne pjesme. Vodička mladost na taj bezsrmanj izavil načelnika Marina reagirala i opremila mu demonstraciju, da joj u Zlarinu nema spomena. Simeone Marin stavio se pod okrilje žandarsko. I od jučer 12. tek, protiv vodičke mladosti na poglavarstvu započela svoje djelovanje „Bachova patenta“. Djeluje i danas, pa će i sutra, prekositra, tako

za petnaestak dana. Misli politička vlast, da je polučila svrhu umirenja uzrujane mladosti, kad na „buljuku“, po desetak vodičana dnevno zove preda se. Ljuto se vara i ona i talijanski Marin. Jer i maslo je začina, ali mu se hoće načina. Ovakove smišne iztrage jedva da imaju primjera pri silnim demonstracijama u velikim gradovima. O izpadku izvestit ćemo.

Koliko su ga cienili! Kisic odlazi. Primamo: Vaš se je list osvrnuo na škanđalozno imenovanje tajnika Kisica na mjesto revizora na zemaljskom odboru. Prigodom njegova polazka gospoda na obćini dadeše mu oprostni banket, na koji pozvawe sve činovnike u mjestu. Rado konstatiramo, da se niti jedan činovnik nije odazvao pozivu. U praznoj dvorani odjeknuo one večeri nekoliko govora: cijuna punih žuci, dostojnih govornika. Ta stara je, da prazno bure većma zveči.

Diletanski klub hrv. čitaonice u Rogoznici ustrojen od malo vremena nazad dao je do sada u prostorijama iste čitaonice dvie zgodne predstave s liepim uspjehom koliko glede izvedbe, toliko glede dobrovoljnih prinosa u korist društvu. Uz ovo društvu ustrojen je i tamburaški zbor, koji i ako mlad, ipak liepo se iziće i obećaje, da će sve to liepše uspjevati. Čestitamo našoj mladosti, a osobito zauzetome vič. Don Petru Gijiću, žup. pomoćniku, koji se uz reвно vršenje svih svojih dužnosti ipak žrtvuje i za ovake liepe podviate. Napried!

Hrvatski operni i operetni ensemble u Dalmaciji. Dne 25. ovog mjeseca putuje cjelokupni operni i operetni ensemble kralj. hrv. zem. kazališta u Dubrovnik, a onda u Split i moguće k nama u Šibenik na nekoliko predstava. Ensemble je kompletan sa svimi silama zagrebačke opere i opere, sa vlastitim opernim orkestrom od 50 članova, velikim opernim zborom, te dvostrukom kadriom baleta. Podpune scenerije su naručene iz Milana, a trupa nosi sa sobom ogromnu garderobu. Kako smo izvješteni cieii ensemble broj preko 160 osoba. Želimmo našim umjetnicima ugodan boravak u našim krajevima.

„Hrvatskom Sokolu“ u Šibeniku da počasti uspomenu pok. Petra Soltyšika darovawe: Blažević Niko K 1. — Novak Krešimir K 3. — Belamarić Tonka K 8. — Sirovica Dinko K 2. — Uprava „H. S.“ svima najliepše blagodat.

Dr. Josip Marcocchia, vitez Leopoldova reda, umir. dvorski savjetnik prizivnog sudista u Zadru, otac ovdješnjeg drž. odvjetnika G. O. vič. Marcocchia, preminuo je u Zadru dne 5. t. m. nakon kratke bolesti. Pokojnik bila tako zemlja, a obitelji i rodbini naše saučesće!

Petar Soltyšik, umir. oružnik, preminuo je nakon duge i teške bolesti u nedjelju popodne. U ponedjeljak po podne u 5 sati bio mu liep spirovd. Laka mu bila zemlja, a obitelji naše zalovanje!

Tuže nam se iz okolice, iz raznih mjesta, da im novi raspored linija društva „Dalmatia“ nije baš pogodan, a k tome da nije još podupno ni proveden, tako da su u njekim mjestima još u neizvjestnosti glede raznih dolazaka i odlazak. Trebalo bi to odmah uređiti, a ako je raspored slabio udešen, popraviti ga, preudisati ga prama potrebama mjesta.

„Radničkoj Zadrugi“ u Šibeniku da počaste uspomenu pok. Petra Soltyšika darovao je g. Marin Kuzmić K 10. — Uprava „R. Z.“ najliepše zahvaljuje.

Obala Makale. Od ponedjeljka počelo se sa nasipanjem i poravanjem ove obale i čišćenjem prostora na njoj, tako da će do malo vremena moći služiti svoji svrsi t. j. parobrodima moći će uz nju pristajati. Jedva jednom u Kazalište. Doznajemo, da se mitačko društvu Corazza-Brizzi, koje je nedavno ovdje gostovalo, svrača ponovno u Šibenik, ali za same dvie večeri, t. j. za dvie predstave, od kojih će jedna biti „La mama de Monsignor“.

Kretanje u luci. Kroz minuli mjesec ožujak prispjelo je u luku šibenskku 290 austrijskih parobroda i 17 jedrenjača, te 7 talijanskih parobroda i 16 jedrenjača. K tome i turska jedrenjača. Ukupna tonelaža 58.749.

U obćinskoj klančici bit će izvedeni ovih dana neki nužni popravci i njekie dogradnje, tako da će ista po tome još bolje odgovarati svojoj svrsi.

Is hrvatskih zemalja.

Vrhovna osuda u veleizdajničkoj parnici. Publicirana je osuda k. stola sedmorice o kaznenoj parnici proti Adamu Pribičeviću i drugovima radi zločina veleizdaje, kojom se osuda k. sudbenoga stola ukida i određuje obnova kaznenoga postupka. U obzir razložbi se među inim veli: „Napadana osuda obuhvata skupno djelovanje svih obtuženika, a ne naznačuje za svakoga obtuženika posebno konkretne činjenice, koje tvore u teret mu stav-

ljeno kažnjivo djelo. Zadovoljava se takodjer osuda time, da konstatira to, da su se održali sastanci, pri kojim su učestvovali obtuženici, ali ne ustanovljuju konkretno činjenje i djelovanje pojedinih učestnika na tim sastancima. Veza između tih sastanaka i onih inkriminiranih pojava, koje se po osudi smatraju imadu posljedicom i efektom dogovora na tim sastancima, nije obrazložena izvjestnim i određenim dokazima. Nisu navedeni objektivni momenti, da su baš pojedini obtuženici uzročnici onih pojava, u kojima dolazi do izražaja po osudi pomenuti veleizdajnički odgoj; te da su pojedini obtuženici razvili opredjeljenu agitaciju, kojom se je imalo u pomenutom odgojnom pravcu djelovati na uvjerenje i osjećaje drugih. A za pojave, koji su nabrojani u osudi ne navode se dokazi posebno i pojedince, već se samo nabrajaju kumulativno dokazala, imenito svjedočtvo, po kojima se svenkupni pojava u raznim krajevima dokazanima smatraju. Gledom na to ne može se dokazni postupak smatrati podpunim, a to tim manje, što presudni sud nije uvažio predloge obrane o okolnostima, koje bi za rješenje stvari od bitna upliva biti mogle. Kritizirajući onda pojedine svjedoke i vjerodostojnost njihovih izvjava, te još neke momente u osudi k. sudb. stola zagrebačkoga, kr. stol sedmorice iziće ovaj pravoriek: „Prema razloženoj stvari pokazuje se, da okolnosti, na kojima se osniva izreka suda, nisu dovoljno razjašnjene, imenito u pravcu obrane, pa se toga radi napadana osuda zbog znatne dvojbe o istinitosti čina, uzetih na njezinu podlogu, ukida, i lož zbog jedinstvenosti njezine te međusobne svuvislosti, u kojoj su po obtužbi inkriminirani čini, u cieiosti, te po §. 303. broj 1. k. p. određuje obnova kaznenoga postupka u korist svih obtuženih, usled česa sud prve molbe dalje po propisu §. 300. k. p. postupati ima“.

Imenovanje djakovačkog i senjskog biskupa. „Obzoru“ brzojavljaju iz Beča: Imenovanje posvećenog biskupa dra. Ivana Krapca biskupom bosansko-sriemske biskupije u Djakovu gotova je stvar. I u Beču i u Rimu pristali su odlučujući faktori na Krapčevino imenovanje, koje će u najkraće vrijeme biti obnarodovano. Posvećeni biskup Vučić imenovan je senjskim biskupom. Imenovanje je već odposlano u Zagreb.

Naknadni izbori u Banovini. Službeni list donio je oglose glede naknadnih izbora za one kotare, koji su ostali izpražnjeni smrću svojih narodnih zastupnika, a to su Varadžin, Gospić, Kloštar, Bošnjaci i Novska (odreknućem dra. Harambašića). Za te kotare određeni su naknadni izbori: Na dan 18. ov. m. j.: Varadžin, Gospić, Novska. Na dan 20. ov. m. j.: Kloštar. Za ostale kotare nisu izbori još razpisani, jer se pojedini zastupnici, izabrani u dva ili više kotara, nisu izjavili službeno, koje će kotare napustiti, koje pak zadržati. Bit će pozvani da to učine već u kojoj od prvih sjednica. Ne znamo, zašto nije razpisani izbor u Bošnjacima.

Braća Pribičević pušteni na slobodu. Na 9. travnja u jutro predao je kod sudbenog stola dr. Hinković prešnu molbu, podkriepljenu obsežnim obrazloženjem, da bi se uz kauciju pustilo braću Pribičeviće na slobodu. Poslie podne pušteni su iz zatvora Adam i Valerijan Pribičević.

Sastanak vinotrzaca održan je u trgovačko-obrtičkoj komori zagrebačkoj pod predsjedanjem komorskog podpredsjednika ravatelja Alberta Deutscha, konferencija domaćih veletržaca s vinom. Svrha je ovog sastanka bila, da uzme u pretres netom objelodanjeni izvjestiteljski osnovu provedbene naredbe k zakonu o patvoreuju vina i prometa s njim, te opredielišie stanovište, što ga imaju zauzeti trgovci spram naumijene naredbe, koja duboko zasjecu u interese trgovine i izvoza vina u Hrvatskoj. Nakon trosatnje živahne rasprave dovršila je konferencija svoj posao, te su uz podpuni sporazumak među učestnicima donešeni zaključci, koji će služiti kao ravnalo izaslanicima komore u stručnjačkoj anketi, što ju je vlada sazvala za 11. t. m. j.

Priposlano. *)

Nepoštenjakoviću u Prvic-Šepurini.

„La lingua batte, dove il dente duole“! Poznati „Kulje“ napada na mene u spiskoj „Slobodi“ radi opravništva „Dalmatie“ u Šepurini. Drago mi je, da toliko uvažava moju osobu, kad iznosi, da je imenovanje dotičnog opravnika usledilo nagovorom mojim, tobože presvućenog žandara i poznatog zloglasnog doušnika, koji je često podigao seljane na svadje i međusobno parbanje. Moja malenkost toliko ga zabrinuje, da bi „u skorašnje vrijeme mogao postati opravnikom ondesnjeg opravništva“. Ja, presvućeni žandar: barem konoba i bačava, bez maraštie i *) Za stvar pri ovom rubriku Ured. ne odgovara.

prošeka, postigao sam opravništvo, a on ne — zloglasni doušnik“ u affari Draganih. — već „stvarni delinkvent“, — nije u stanju, da iste postigne. Ma, se non ridi...

Da „često sam podigao seljane na svadje i međusobno parbanje“, da „ostanu na obranu onoga, što su naši djedovi jednom uživali, a što su tvoji stariji zajedničkimi frajama i mitom od potrebnoga polučili, Tim načinom misliš i tipostignuti opravništvo „Dalmatie“, a to za sami „Sport“, jer bi ti služilo kao „bureau“ za false punomoćnice“. Jesi li me razumio? Dok ne potpiše ime smatrać ću te „pravom huljom, a ne „Kuljom“.

Stipan Bodul
umir. oruž. stražemstar.

Razne vijesti.

Bečki načelnik. Dne 6. o. m. j. proklamiran je u sjednici gradjanskog kluba u Beču dosadanji prvi podnačelnik dr. Josip Neumayer za načelničkog kandidata na mjesto pokojnog Luegera. Neumayer je dobio od 114 predanih glasovnica njih 108 su svojim imenom. Sam svečani akt izbora obavili će se dne 22. o. m. j. Zanimat će naše čitatele ako ovdje navedemo stranače odnošaje u bečkom gradskom zastupstvu. Ovo je, kako je poznato, u rukama kršćanskih socijala. Statuarno imade gradsko vieće grada Beča 165 članova. Od ovih je mandata prema izpraženju različitim uzrocima njih 14. Prata tome broji sadnje zastupstvo 130 kršćanskih socijala, 12 naprednjaka, 7 socijalnih demokrata i 2 divljaka. Prigodom nominiranja kandidata izključen je iz gradjanskog kluba gradski viećnik Hraba: On je bio izprva činovnik štedione i posve nepoznat čovjek, kad ga je međutim kršćansko-socijalni val najedanput podigao na visinu. On je bio gradski zastupnik, gradski viećnik, saborski zastupnik, obnoseći mnoge časti. Hraba je pripadao najužem krugu komunalnih stranačkih veličana. On je bio financijalni referent, poznaje najskrovičije zakutke gradskoga budžeta, igrao je kod sklapanja zajmova i poslova mjerodavnu ulogu, imao je najjači utjecaj kod komunalnih poduzeća i bio je financijalno tako reći desna ruka pokojnoga načelnika Luegera.

Hraba je podigao teške obtužbe protiv pojedinih članova gradskoga zastupstva i izjavio se spremnim, da svoje tvrdnje dokaže pred jednim izabranim odborom gradjanskoga kluba. No gradjanski je klub odklonio da izabere ovakav odbor. Pošto pak gradski viećnik Hraba nije hito svoje dokaze izniei pred skupštinom od više nego što ljudi izključen je iz kluba, i bit će tužen radi uvrede poštenja. Izgleda da ova stvar njih ovim izključenjem rješena, nego da će za kršćanske socijale imati teži posljedica. Vrlo je čudno što kršćansko-socijalni gradjanski klub izključuje jednoga od najlužih Luegerovih prijatelja mjesto da mu dade prilike, da svoje obtužbe dokaže pred užim odborom i da dade poveliti tajnu izjavu o Hrabinih tvrdnjama.

U spomen mučenika. Poziv hrvatskim akademičarima za Bečko Novo Mjesto, da što veličanstvenije i svečanije proslavimo 30. travnja, dan, kad je krunički mač smaknuo glave narodnih mučenika: bana Petra Zrinjskoga i Krsta Frankopana. Sveta uspomena na ta dva opaja našu mladinsku dušu velikim idealom slobode, sokoli nas i počite na uztrajan rad u smjeru narodne samostalnosti. Hrvati akademičari, ma gdje vi bili, pohrijmo u što većem broju na mjesto okvašeno hrvatskom krv i u tom historijskom događaju učimo; kako se velikim žrtvama samo vrši djelo narodnog očuvanja. Neka pravdana krv narodnih velikana lebdii pred očima svakomu hrvatskom mladincim! Tamo na grobu udisat ćemo svježi dah slobode i tražiti put, koji vodi narodnom ujedinjenju. Dnevni red će biti: Prije podne: 1. Spomen mučenicima. 2. Pregledavanje grada muzeja itd. 3. Zajednički objed. Poslie podne: 1. Kulturni rad mladine u narodu. 2. Eventualna. — Tom zgodom bit će držani govori o prosvjetnom radu i otvorena razprava, kako da se organizuje rad mladine u narodu. Sigurno, da ćete se ovom našem pozivu odazvati, barem po izaslanicima, molimo vas, da se sporazumijete i sa ostalim djaštvom, koje se nalazi u mjestu, a odluku svoju i broj učestnika izvolyite što prije javiti hrv. akad. društvu „Zvonimir“ u Beču (Kochgasse 9. Bežirk VIII.). Poblize informacije daje isto društvo „Zvonimir“ u Beču. Predsjednik: Milan Buj. Za tajnika: I. Sinček.

Strašni požar na izseljeničkom parobrodu. Prekjučer se na putu kroz Dover dogodio eksplozija na izseljeničkom parobrodu „Corona“. Čim se je bila dogodila prva eksplozija, dao je kapetan izbaciti sve ladje za spasavanje. Na u taj čas zareda druga eksplozija unutar parobroda. Devet je ljudi od. momčadi ranjeno. Četiri stotine ljudi je dosele spašeno. Izseljenike je spasio od požara švedski osobni parobrod „Canava“.

Veličina Halleyeve repatiče. Zvezd.-znamac **Barnard** mjerio je promjer Halleyeve repatiče i izračunao, da taj iznosi 300.000 km. Rep joj je dug 8 milijuna km., a razvit će se još jače, kada bude repatiča bliže suncu te se drži, da će 18. svibnja rep obuhvatiti zemlju, nu ova neće uslied toga ništa trpeti, jer je rep vrlo riedak. Astronomi uvjeravaju, da će rep Halleyeve repatiče dne 18. svibnja ove godine imati duljinu od 45 stupnjeva ili 200 milijuna kilometara.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Amerikanskih krmaka fine pasmine, obaju spoja za rasu, starih 6 mjeseci, tko želi nabaviti, neka se obrati uz pitanje uvjete na

Nikolu Krvavicu posjednika Knin.

Mreža (ribarskih) bogato skladište kao i zastupstvo od prvih svjetskih tvornica mreža od pamuka prve zajamčene vrsti. Cijena umjerena

Juraj Gamulin
12-20 u Jelsi (otok Ivar, Dalmacija)

VLADIMIR KULIĆ

Jedina hrvatska tvornica voštanih svieća na paru.

Šibenik (Dalmacija).

Objava.

Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, najskoli trgovcima i obrtnicima, da sam namno doskora otvorio ovdje prvu ovakove vrsti na našem jugu

Tvornica papirnatih vrećica za trgovačku porabu.

Na to sam se odličio i razloga, što se je dosle iza ovakove stvarni morao naše obćinstvo obratiti van pokrajine i podpirati svojim novcem tudja poduzeća.

Moja tvornica papirnatih vrećica biti će uređena sasvim po zahtevima moderne tehnike i biti će snabdjevena sa onim raznolikim materijalom, što zasjecu u ovaj obrt.

Prama tomu očekujem, da ću u ovom podhvatu bit izdašno podpomozhen i j. počašćen cijenjenim naručbama iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.

Šibenik, 21. listopada 1909.

Ante Zorić
trgovač i posjednik.

Laka zasluzba za svakog.

4 do 10 kruna

zaradi dnevno kroz prodaju jednog za svakog neobhodno potrebitog predmeta. Sa-lijte Vašu adresu uz k tomu priloženih 75 filira u poštanskim biljegama i dostaviti će Vam se uzorci i prošpekti.

Tvrđka F. P., 208 Beč, VII. Maria-hilferstrasse 76.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Medjunarodna pripomoćna zadruga „Balkan“ u Zagrebu

izplatila je u godini 1910. slijedeće posmrtnice:

I.	II.	86.	Vojaković Diko	Bjelina	Kruna	2,00
I.	II.	275.	Mihum Stjepan	Sv. Ivan Zelina		1,00
I.	II.	36.	Kajon Abraham Erza	Sarajevo		2,00
I.	II.	199.	Cvetović Mihaljo	Zakup		2,00
I.	II.	365.	Petrović Uroša	B. Kostajnica		1,00
I.	II.	162.	Guteša Stanko	Zavidovič		1,00
I.	II.		Moravec Hinko	Varaždin		1,00
II.	IV.	8.	Kolumbus Nikola	Ogulin		2,00
I.	II.	428.	Danon Mihael Heskij	Visoko		1,00
I.	II.	209.	Milić Milan	Jamnica dvor		2,00
II.	IV.	82.	Lampach Adolf	Križevci		2,00
II.	IV.	332.	Vugrinović Stjepan	Vrbovac		1,00
II.	IV.	48.	Martin Heruc	Križevci		2,00
I.	II.	105.	Bujak Ilija	B. Brod		2,00
II.	IV.	32.	Senk Lujza	Zagreb		1,00
I.	II.	216.	Eremije Rade	Obilaj		1,00
I.	II.	80.	Perić Pero	Kozluk		2,00
II.	IV.	337.	Sarabok Mihael	Sarajevo		1,00
II.	V.	170.	Sarabok Mihael	Sarajevo		1,00
I.	I.	768.	Gišbać Franjo	Vrbovac		1,00
I.	II.	328.	Stolz Jozef	Sarajevo		1,00
I.	II.	388.	Gišbać Franjo	Vrbovac		1,00
I.	II.	111.	Sahin Ivanišević Iv.	Blatnica-Teslić		2,00
I.	II.	272.	Čukac Hermann	Varaždin		1,00
I.	II.	18.	Danon Jakob Isak	Sarajevo		1,00
II.	IV.	296.	Dočkal Josip	Zlatar		2,00
II.	III.	352.	Dimec Pavel	Zagreb		2,00
I.	I.	91.	Gjordjević Marijan	Brčko		2,00
II.	II.	77.	Danon David Isak	Gračanica		2,00
I.	I.	9.	Vugrinović Stjepan	Vrbovac		1,00
I.	I.	235.	Popović Sava	Ogulin - Josipdol		2,00
I.	I.	409.	Sahin Ivan	Teslić		2,00
II.	I.	184.	Kamechii Ref. Sam.	Sarajevo		2,00
II.	I.	277.	Frank Adam	Sarajevo		2,00
II.	II.	256.	Bildhauer Kata Ivan	Zagreb		2,00
II.	III.	170.	Gärtler Pavao	Zagreb		2,00
I.	I.	493.	Milanović Jovo	Visoko		1,00
I.	I.	59.	Stolz Katarina	Sarajevo		1,00
I.	I.	418.	Harejjo Benjamin Rebi	Sarajevo		1,00
II.	II.	193.	Skoković Stjepan	Križevci		2,00
II.	II.	61.	Samakovlija Daniel M.	Sarajevo		2,00
II.	III.	133.	Gumbišić Petar	Ljubuški		2,00
II.	III.	61.	Katan Moise I.	Sarajevo		2,00
II.	III.	346.	Vucelić Simo	Dubrava		2,00
I.	I.	392.	Bujak Ilija	B. Brod		2,00
II.	III.	365.	Passi Gustav	Fiuma		2,00
II.	IV.	121.	Passi Gustav	Fiuma		2,00
I.	I.	461.	Kabiljo Daniel Salo	Sarajevo		2,00
II.	I.	175.	Paškvan Lucija	Sušak		2,00
II.	I.	317.	Lončar Ivan	Sušak		2,00
II.	I.	272.	Višnić Ilija	Dubrava		2,00
II.	IV.	163.	Paškvan Lucija	Sušak		2,00

Traže se povjerenici uz povoljne uvjete.
Reflektanti neka se obrate na: Iliju Ivkovića, Split.

Pozor! kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju
ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela skont od 2%, na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku svezu, patriolična je dužnost svakog našeg trgovca.

Cienike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome! Ravnatelj i vodja: S. H. Škerl, Trst.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Centrala: Via Giulia br. 20.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala protilih, apaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ockaline, staklarje, svjetiljke itd.

Velike količice naročitih tvari u ockalini, porculani.

Ciene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalje se cienici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Hrvatska vjeresijska banka

Podružnica Šibenik.

Dionička glavica K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000.

CENTRALKA DUBROVNIK - - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, urezna, za šetnju, kazalište i plesove. Čisti toga zastore, prostirače, rakuvice od kože itd, razumije se sve u cijeni čisti se na strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje: **JULIO RAGANZINI** Glavna ulica.